

אֵב הַרְחִמִים הוּא יִרְחֵם עִם עֲמוּסִים וַיִּזְכֹּר בְּרִית אֲיָתָיִם.
וַיִּצֵּל נַפְשֹׁתֵינוּ מִן הַשְׁעוֹת הָרָעוֹת..

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

הרב אברהם ישראל פרידמן

הדשא של השני..

1.

מה טובו אהליך. על שראה פתחיהם שאינן
מכוונין זה מול זה (במדבר כד, ה וברש"י)

ממה מתפעם אפוא בלעם? נכון, רואה הוא את ישראל "שוכן לשבטיו", אבל מדוע פרצה ממנו שירה סוחפת שמתאימה - יהיו שיאמרו - לעברי-שבעברים? ובכלל, כל נשכח: "מה טובו" - זוהי פסקה ששגורה על פינו מידי בוקר בכניסה לבית-הכנסת..

לאחר התבוננות, ברצוני להאיר את הדברים באור-יקרות. נקדים.

2.

עומד היה ראש ישיבת 'תורה-אור' הגאון האדיר רבי חיים-פנחס שיינברג זצ"ל ומצביע:

3.

וכאן, אולי, כך חשבתי השבוע, כשבלעם פוגש בעם ישראל השוכן לשבטיו, איש-איש ואוהלו הפרטי והצנוע שלו, נחה עליו הרוח. כי נופל לו האסימון בהבינו שיש דרך אחרת. לגמרי. דרך של "אין פתחיהן מכוונים" - של

עם ישראל - אין

פתחיו מכוונים

לאחר. איננו עסוק

כל היום בהתגוננות.

יש לו עושר של עונג

4.

עם ישראל, אין פתחיו מכוונים לגויים.

יש לו את חיייו שלו - את אורח-החיים הנעלה והמרומם שלו. יש לו חיים מתוקים. אין הוא גורס כלל את העולם שמנגד. "לא יתחשב". חיי הרוממות אותם חי מותרים את הצד הנגדי רחוק מידי. בלי קשר-עין אפילו. "לא יתחשב". "במיתי לי נהורא ותחפי לכון בהתא" - כלשון ה'אקדמות'.

הוא אינו עסוק כל היום ב"נגד". יש לו "בעד" מספיק עשיר, מספיק נעלה, שממיתר את הצורך בהתגוננות שמתאימה לחלשים.

התעסקות בריבוי הטוב של עצמך במקום לשפוך דברי ביב על השני.

בלעם - פתחיו מכוונים לשני. הוא חושש מריבוי-האוכלוסין של עם ישראל, אלא שבמקום לדאוג להרחיב האוכלוסין שלו, הוא בא להדעיק את השני. הוא עסוק בנגטיב.

עם ישראל לעומת-זאת מכוונס בתוך ביתו פנימה. "לבדד ישכון". את חיונית-קיומו הוא איננו יונק מהדריכה על השני. הוא לא נבנה מחורבות האחר. ההתעסקות באחר כלל לא מדברת אליו. הוא עסוק ב"מה טובו". באוהל שלו.

פנקסו של החנך

דילמות הינוכיות אקטואליות

הסוף למריבות הילדים..

שניבי חינוך מאלפים מהגאון רבי אברהם
שמואלביץ זצ"ל - מראשי ישיבת חוץ,
במלאות שנה לפטירתו

הרה"ג אברהם צבי שמואלביץ זצ"ל

מראשי ישיבת חוץ

פעם שאלו אותו תלמידיו את הגאון רבי אברהם-צבי שמואלביץ זצ"ל - מראשי ישיבת חוץ, האם להתערב כאשר יש מריבות בין האחים בבית.

השיב רבי אברהם שלא להתערב. אך אפשר לומר לילדים בסגנון זה: "האם נחמד לכם לריב?!" והוסיף ואמר: "לפעמים כל המריבה בין הילדים היא בשביל שההורים יתערבו...".

כשאמרו לו שלעתים קשה להורים לעמוד מנגד ולא להתערב.

אמר שצריך לדעת שאצל כולם זה כך, אצל כולם הילדים רבים, זה טבע, וזה לא משהו שמתרחש רק אצלכם...

שאלו אותו תלמידיו פעם כיצד לנהוג כשהילדים לא רוצים לשבת ליד השולחן בליל שבת,

ענה רבי אברהם שלא נכון להכריח אותם, כי כל דבר שמכריחים את הילד לעשותו - הוא לא יאהב לעשותו. אם מכריחים אותו להתפלל - לבסוף הוא לא יאהב את התפילה, ואם מכריחים אותו ללמוד - הוא לא יאהב חלילה

תלמודא

חושג תלמודי אחד

א. י. פ.

בין בגדי כהונה לציצית בלילה

מי שיתבונן בדברי התוספות (מנחות מ, ב ומא, א. דיבור המתחיל 'תכלת') ילמד שלכאורה לרבינו תם מהלך עקבי יש - הן לגבי דין פטור ציצית בלילה, והן בדין היתר כלאים שנאמר לגבי בגדי כהונה.

למרות שלפי המושכל הראשון הדינים הללו תלויים ואך ורק בזמן, ולדוגמא שפטור ציצית בלילה נובע מהלימוד של 'וראיתם - וזכרתם', הרי שהלמד העקרוני הנלמד הינו שהלילה קובע דין בבגד עצמו. ולכן הפטור בלילה מכוון לכך ש'כסות לילה' (כגון פיג'מה או שמיכה העשויה לכסות את האדם בלילה, למשל) פטורה בגלל שייעודה הוא שימוש בלילה, ולכן סבור רבינו תם כי גם אם יעטה אותה ביום - יהיה פטור (!), וכן להיפך: 'כסות יום' חייבת אף בלילה.

ברוח זו כותב רבינו תם בהמשך דבריו כי לגבי היתר כלאים בבגדי כהונה, הגם שהנוסח הפשטני בגמרא מלמד כי הפטור נאמר רק בשעת עבודה, אך ר"ת למד כי המכוון הוא לבגדים המיועדים לעבודה - שגם שלא בשעת עבודה מותרים המה.

אולם היקש רעיוני בין הדברים אינו נראה לאחר עיון בדברי האחרונים. ה'ערוך לנר' על-אתר מביא בשם אחיו ה'משכנות יעקב' שטען בדעת רבינו תם כי חידושו ש'כסות לילה' פטור גם ביום וכך להיפך, הוא רק לפי הדעה ש'טלית חובת הבגד', והיינו שחובת הציצית מוטלת על הבגד עצמו, גם בלי לבישה, ולכן גם כאשר לדין לילה בציצית - אנחנו מתייחסים אך ורק לבגד עצמו ולא לזמן (ולמעשה הנדון שהעלינו כאן באחרונה לגבי 'עשה דוחה לא-תעשה' האם הופך הוא לדין בבגד עצמו לגבי זה שגם בלילה יחול, הגם שאינו זמן ציצית - נניח ב'כסות לילה' לרבינו תם או לראשונים האחרים בזמן לילה - יהיה תלוי גם בגדר זה של 'דחיית מנא', וכמדובר שם). לאור זאת כמובן שאין כל קשר בין גדר זה שנאמר בציצית לרבינו תם, לבין מה שכתב בהמשך לגבי בגדי כהונה, ולקולא, לגבי בגדי כהונה, שם לא מדובר בציצית ולא בהכרח נוכל לומר שזה בגלל גדר של 'פטור מנא'.

כך או כך, עצם דעת רבינו תם צריכה ביאור רב, שהרי סוף-סוף שורש הפטור של ציצית בלילה הינו משום 'וראיתם', ולילה אינו זמן ראייה. ומעתה יש להבין מה מועיל לנו - למשל 'כסות יום', כלום בשל היותה של הכסות מיועדת ללבישה ביום - יראוה בלילה? (בתקופת חז"ל עלטה גמורה הייתה שורה בלילות). ומצאתי שתמה כן בקרן אורה. ראה שם.

ללמוד.

שאלו אותו אם כך איך ומתי כן מחנכים את הילדים?

ענה רבי אברהם: "כאשר הילדים רואים את הדוגמה העצמית של ההורים - זהו החינוך המשובח ביותר!"

עוד היה רגיל לומר, שהתפקיד של האבא הוא להביא את הבן לבית הכנסת, אבל לא לעקוב אחריו איך הוא מתפלל. זה כבר ענין שלו עם קונו.

כאשר פנה בנו של רבי אברהם זצ"ל בשאלה: מה יעשה אב לבניו הקטנים, אשר יתקשו להיפרד משעשועיהם בשעת לילה מאוחרת, וההורים מודאגים לשלוות יום המחרת?

השיב לו רבי אברהם: וכי אם יאמרו להם ההורים בעדינות ללכת לנחת, האם יישמעו בקולם? נענה הבן כי לא תמיד כך הדבר.

אז הציע רבי אברהם דרך נעימה: אפשר לאב להגיע להבנה עם ילדו מראש על שעת השינה המיועדת. עד אותה שעה יוכל הילד להמשיך במשחקיו כרצונו. אך ההסכם צריך להיות ברור ומוסכם. ואז, כאשר יבקש הילד להאריך מעט את זמן המשחק, יוכלו ההורים להוסיף לו דקות ספורות, מתוך התחשבות ברגשותיו.

כך יחוש הילד שהוריו קשובים לו ומבינים את בקשתו, ויקבל את דבריהם ברוח טובה ובלי נרגנות. אך אם יאמרו לו ההורים רק שיש לו עוד זמן מוגבל לשחק, בלי לקבוע יחד שעת סיום מוסכמת, ייתכן שהדבר לא יועיל, והילד יתקשה לקבל את הגזירה בעת השינה.

(על-פי גיליון 'בית מדרש' - ישיבת מיר, גיליון 584)

האב העז לשאול: "אבל היית בפטירתך ילד בן שנתיים. כיצד אתה נראה כפי שאתה נראה..."

ואז הוא סיפר:

"הנשמה שלי - אבא - היא נשמה של אחד מבעלי התוספות שנהרג בצרפת במסעות הצלב על קידוש ה'.

"הוא נקבר בבגדיו כיוון שהם היו ספוגים בדמו הקדוש. בכל שנה הנשמה שלי עולה מעלות גבוהות ונוראות שאין כל בריה יכולה לשער.

"והנה, הגעתי לפתחו של מקום גבוה מאוד, אולם נאמר לי כי לכאן אפשר להיכנס רק לאחר טבילה במקווה. בלי מקווה - לא שייך להיכנס לשם.

"על כן ניתנה רשות לנשמתי לרדת שוב לעולם, ולטבול במקווה טהרה במהירות האפשרית, וכך להשלים את טהרת נשמתי.

"אבל לא כל אחד היה ראוי שהנשמה הקדושה שלי תשכון בביתו. למה זכית דווקא אתה, אבא? כי אתה מסרת נפשך ונתת מממונך לבנות מקווה טהרה, ודווקא עקב כך זכית לגדל אותי בביתך.

"ולראיה על אמיתות החלום, אמסור לך סימן: הרי חיכיתם לבת אחרי שיש לכם רק בנים, אז בעוד שנה תיוולד לך בת, תחת הבן העשירי שנפטר".

וכך הווה.

(על-פי סיפורו של הרב אליהו עמר שליט"א - מרצה בכיר ב'הידברות' ששמע את הסיפור מכלי ראשון מהאב, וראה במו-עיניו את הילדה)

דבר שנתעסק בו צדיק

אנחנו משפחה בת עשרה ילדים המתגוררת בעיירה בפרברי פריז - בירת צרפת.

בשל חסר באזור, שלא היה משופע ביהודים, בנינו מקווה בחצר ביתנו הפרטי, מכספנו האישי, לטובת יהודי הסביבה.

החלונות בבית היו מחופים בלבנים כדי לשמור על דיסקרטיות, אלא שהייתה דלת אחת שמעניקה מעבר למקווה כדי שנוכל לנקותו בעת הצורך.

יום אחד, אנחנו מגלים שהדלת מהבית המובילה למקווה - שהייתה נעולה תדיר - פתוחה למחצה. אמא הייתה דרוכה וכססה ציפורניים בחשש כבד.

היא אצה-רצה למקווה ומגלה את בנה בן השנתיים במים, ללא רוח-חיים. אמא פתחה בצווחות-שבר, ואין מנחם לה. ההלם היה גדול. הכאב שלנו היה גדול שבעתיים לנוכח העובדה שאנחנו בנינו את המקווה, במסירות-נפש של ממש, כאקט של חסד לקהילה, מיוזמתנו.

אבא גם נזכר בגמרא של נחוניא חופר שיחין עבור מים לעולי רגלים, שבתו שלו ניצלה מטביעה בבורות אלו, משום ש"דבר שהצדיק מתעסק בו ייכשל בו זרעו?! (גמרא יבמות קכא, ב), ואילו כאן - שוד ושבר בגבולנו!

יום אחד אבא נרדם וראה בחלומו יהודי זקן, בעל זקן צחור היורד על-פי מידותיו.

"אני הוא הילד שלך", הפטיר.

לתשומת-ליבכם!

**מהדורת הדפוס מצומצמת!
ניתן לקבל את הגיליון למייל
ללא תמורה בשליחת דוא"ל
לכתובת:**

abyisrael@gmail.com

מלווה הלכה

אקטואליה מזווית יהודית

תינוקות עמדה בשוק עם סל גדול מלא ירקות בכדי למכרם ללקוחות. פגע בה אדם אחד והחל לחטוף מהסל. היא נבהלה ולא ידעה שום עצה מה לעשות.

פיקח אחד עמד למרחוק ותהה לעברה:

"מה תעמדי? על מה תמתיני? עד יחטוף כולו? הנה הוא חוטף, גם את חטפי, וכל מה שישאר בידך - שלך יהיה!"

הלקח של החפץ-חיים הינו יומיומי:

אדם מתחיל את תפילתו ופתאום שם לב שיצרו הרע חטף לו כמה ברכות בלא כוונה, לקראת סוף התפילה מתעורר האדם, והיצר הרע מייאשו, וְכֹאֲשֶׁר אֶבְדְּתִי אֶבְדְּתִי (אסתר ד, טז), אך אין לו להתייאש - אלא לחטוף את מה שנשאר, לחטוף ולנצל את הברכות שנשארו לאומרם מעומק הלב ובכוונה (הלקח רלוונטי גם למי ש'פספס' חלק מזון הלימוד שלו, ומרגיש שלא נשאר לו הרבה, והוא הולך בשיטת 'או הכל - או כלום', כמנהג ילדי הסוכרייה).

יש חטופים ויש תפוחים. חלק כבר נאבדו, האם נאבד גם את השאר? או שמא נציל מי שניתן להציל עכשיו?

החטופים והתפוחים

בחיים - כמו בנבישי החיים - אל תהיה צודק; אלא חכם.

"עסקת כניעה". "סלקציה".

אלו הם מקצת כינויי הגנאי ל"עסקה" החדשה המסתמנת (נכון לשעת כתיבת השורות) עם החמאס לשחרור מחצית מהחטופים החיים לצד חלק מגופות החללים.

רבים מגדולי ישראל כבר קבעו שיש דחיפות להוציא את החטופים בהקדם האפשרי - וכל שנייה נוספת מסוכנת. לפדות את החטופים זה אומר, גם את חלקם.

גם אם יש לך עסקה למחצה, עם סלקציה וכו' עם כל הכאב שבדבר - אם זו הברירה שעומדת לפניך בסקירת מגוון האפשרויות - הרי שעושים את זה. גם אם, כאמור, זה נורא קשה רגשית.

אם תלך עם 'ראש בקיר', ותהיה צודק - תאבד גם את העשרה האלו. עסקת כניעה במובן מסויים, ייתכן וזה נכון, אבל האם יש אלטרנטיבה עכשווית אחרת להציל את החטופים, שייתכן ונמצאים בסכנת-חיים ברגע זה ממש? הלא המלחמה לא תמה, ואם אכן יהיה הסכם כולל שכזה הוא יכול להשארת החמאס בשלטון (מה שלא רוצים במדינה), אז כרגע הברירה היחידה היא עסקה חלקית.

צריך להיות חכם ולא רק צודק, והמציאות אומרת שאת מי שניתן להציל - זה דחוף להציל.

<<<

ישנו משל נודע של מרן החפץ חיים זיע"א, המנורה הטהורה מראדין, משל קולע ולקחו בציודו לחיים הרוחניים, שיכול לשמש גם אותנו במקרה המורכב הזה:

בין-הזמנים בצפת

דירת 5 חדרים, ממוזגת, עם יחידת-הורים מפוארת,
11 מיטות, מרפסת 25 מ"ר עם נוף מרהיב לכל
הכינרת והרי הגולן.

לפרטים, פל': 052769-7719

